
Výroční zpráva 2021

Městská knihovna Jihlava,
příspěvková organizace
Hluboká 109/1, 586 01 Jihlava
IČO: 00090719

V Jihlavě dne 23. 2. 2022

Městská knihovna Jihlava, příspěvková organizace
2021

Zpracovala dne 23. 2. 2022: PhDr. Jarmila Daňková, ředitelka

Obsah

Městská knihovna v roce 2021	4
1. Úvod	4
2. Knihovní fond	5
3. Kulturně výchovná a vzdělávací nabídka	6
4. Informační činnost	8
5. Regionální služby	9
6. Vzdělávání, poradenství, vydavatelská činnost	10
7. Statistické údaje	10

Městská knihovna v roce 2021

1. Úvod

V loňském roce dovršila knihovna osmnáct let svého působení v účelově zrekonstruované budově původně jezuitského gymnázia v Hluboké 1 a právě vyhovující prostory se staly důležitým mezníkem pro dokončení transformace knihovny do dnešní podoby moderní vzdělávací a informační instituce s širokým spektrem nabízených služeb, která se zároveň profiluje jako instituce otevřená, přátelská a dostupná všem občanům.

Knihovna má plně automatizovaný provoz s bezbariérovým přístupem, online katalogem a centrálním výpůjčním protokolem pro všechna pracoviště. V hlavní budově a ve 3 pobočkách – Bedřichov, Březinova a Horní Kosov – poskytuje knihovnické a informační služby s využitím tradičních i elektronických zdrojů, zpřístupňuje internet, nabízí vzdělávací kurzy a informační pořady, připravuje besedy, přednášky, autorská čtení, tvůrčí dílny, hudební poslechové pořady, projekce dokumentů, soutěže a výstavy.

Je institucí podporující tradiční i mediální gramotnost, inspiraci pro četbu a vzdělávání, je zdrojem relevantních informací jak v tištěné, tak v elektronické podobě a její služby berou v úvahu potřeby rozdílných věkových, zájmových a vzdělanostních skupin. Lidé knihovně důvěřují a její služby je často provázejí po celý život.

V uplynulém roce stejně jako v roce 2020 významně ovlivnila život celé společnosti pokračující pandemie nemoci covid-19 a s tím spojená restriktivní opatření. Knihovna byla několik měsíců zcela uzavřena nebo fungovala pouze v režimu bezkontaktního výdeje nebo výdejního okénka. Za dodržení aktuálně platných omezujících opatření byla v průběhu roku pro veřejnost otevřena pouze 140 dní. Zatímco před pandemií covid-19 v roce 2019 to bylo celkem 184 otevíracích dnů pro veřejnost bez jakýchkoliv omezení. To všechno samozřejmě výrazně ovlivnilo provoz knihovny a poskytování služeb.

V době uzavření knihovny byly činnosti nastaveny tak, aby při dodržení doporučených opatření byli zaměstnanci co nejvíce chráněni před možnou nákazou a zároveň smysluplně využili čas bez čtenářů k zajištění nejrůznějších prací. Byla provedena důkladná aktualizace knihovnických fondů a plánovaná revize části knihovního fondu v hlavní budově. Knihovnice se věnovaly přípravě nových programů, aktualizaci materiálů a studiu aktuálních knihovnických témat. Na kanál YouTube byla pravidelně připravována videa s přehledem novinek a různé pořady.

Bez omezení fungoval po celou dobu bibliobox pro vracení knih před hlavní budovou knihovny. Další dva návratové boxy byly zakoupeny na pobočky Březinova a Horní Kosov a rozšířily tak možnost bezkontaktního vracení knih.

2. Knihovní fond

Základ činnosti knihovny tradičně spočíval v doplňování, zpracování, ukládání a zpřístupňování knihovního fondu tak, aby byl všestranně využíván všemi kategoriemi čtenářů. Nákup knih a ostatních nosičů a jejich zpracování probíhalo i přes restriktivní opatření po celý rok jen s minimálním omezením. Celkem bylo zpracováno **8 412** svazků nových knih, z toho **7 283** do kmenového fondu knihovny a **1 129** do výměnného fondu.

Kromě knih bylo evidováno **591** nových svazků ostatních dokumentů – z toho **207** audio dokumentů, **170** zvukových knih, **13** elektronických dokumentů, **4** hudebniny, **24** deskových her, **2** kartografické dokumenty a **164** brožur.

Průběžně byla obměňována a doplňována titulová skladba periodik a uživatelé měli k dispozici **283** exemplářů titulů docházejících periodik.

V hlavní budově a na pobočkách byl průběžně aktualizován knihovní fond. Byly vyřazeny opotřebované, obsahově zastaralé tituly a multiplikáty. Celkem bylo z fondu knihovny vyřazeno **6 287** knih a **374** ostatních nosičů. Vyřazené knihy našly ještě svoje další uplatnění v jiných knihovnách a zařízeních, např. ve školách. Druhou šanci dostaly také u čtenářů knihovny, v knihovnickém trolejbusu a v knihobudce. Zároveň byly provedeny přesuny knihovního fondu a další úpravy orientačního systému v řazení fondu.

Podle plánu revizí byla provedena **revize knihovního fondu**, a to naučné literatury pro dospělé, periodik v oddělení pro dospělé a dokumentů umístěných v lokaci informační pult. Celkem bylo zrevidováno **40 543** svazků.

V **akvizici zvukových knih** pokračovalo využívání přímého vstupu do digitální knihovny KTM prostřednictvím webových stránek Knihovny a tiskárny pro nevidomé K. E. Macana, a tak stahováním souborů knihovna pořizovala kopie zvukových knih ve formátu MP3. Tím se zrychlilo a zlevnilo pořizování nosičů určených nevidomým a těžce zrakově postiženým uživatelům.

V roce 2021 pokračovaly na tomto úseku odborné práce spojené s účastí knihovny ve dvou celostátních projektech. Jednalo se o pravidelné přispívání do **databáze Souborný**

katalog Národní knihovny ČR (CASLIN), kam bylo odesláno **3 861** knižních titulů, a v druhém případě o **projekt přebírání obálek a anotací**.

V uvedeném období pokračovaly intenzivní odborné práce na čištění přístupových rejstříků do databáze protokolu Z 39.50, která shromažďuje **soubor národních autorit**, jež jsou nezbytné při zpracování knihovního fondu. Na těchto činnostech se podílely 4 externí pracovnice. Jejich odměna byla z větší části hrazena z úspěšného projektu „Harmonizace lokálních databází s bází národních autorit v Městské knihovně Jihlava – XIII“ z dotačního programu MK ČR „VISK 9“. Z centrální databáze v Národní knihovně ČR bylo staženo **3 883 národních autorit** a do této databáze bylo odesláno **8** nově zpracovaných **lokálních záznamů**.

3. Kulturně výchovná a vzdělávací nabídka

Pestrá nabídka kulturních a vzdělávacích akcí tvoří obvykle nedílnou součást aktivit knihovny. Kromě pokračování v dlouhodobě dobře fungující spolupráci s mateřskými a základními školami je jejím cílem rozšířit kulturní a vzdělávací program ve městě, přispět k pozitivnímu a smysluplnému využívání volného času a k rozvoji celoživotního vzdělávání, přinést nové a inspirativní podněty a nabídnout prostor pro setkávání a získávání zkušeností.

Bohužel úplné uzavření knihovny nebo fungování v omezeném režimu nedovolilo v průběhu roku realizaci plánovaných a předem připravených aktivit. Na **dětském oddělení a pobočkách** se celkem uskutečnilo **28** vzdělávacích a **66** kulturních akcí pro školní skupiny a další dětské čtenáře. Jednalo se o informační lekce, tematické besedy, komponované pořady pro MŠ, „Herničku“ pro děti od 2 do 4 let, tvůrčí dílnu a zábavné čtení a předčítání „Kniháčkovo počteníčko“. Čtení mohly děti sledovat také online na kanále YouTube. Knihovnice na pobočce Horní Kosov navázala spolupráci s DDM – Royal Rangers a v pravidelných měsíčních intervalech se zde scházel instruktorský klub, pro jehož členy připravovala program.

Z celé řady pravidelných aktivit pro dětské čtenáře se uskutečnila pouze čtenářská anketa „**O nejhezčí dětskou knihu roku**“ a oceněn byl „**Nejpilnější čtenář roku**“.

Do **patnáctého ročníku** vstoupil **projekt „Pasování prvňáčků na čtenáře“**. S ohledem na restriktivní opatření se akce uskutečnila v novém formátu a v odloženém termínu, a to až na podzim, kdy se z prvňáků stali druháci. Pasování probíhalo po jednotlivých třídách na dětském oddělení a pobočkách podle spádovosti škol. Pasování se odehrávalo přímo mezi knížkami v barevném prostředí dětského oddělení s interaktivním

programem. Nová forma pasování „vynucená“ okolnostmi sklidila příznivý ohlas u dětí i jejich učitelek.

V srpnu 2021 se knihovna znovu připojila k prázdninové akci, kterou na Masarykově náměstí pod názvem „**Léto s gustem**“ pořádalo statutární město Jihlava. Knihovna zde v Literárním týdnu představila dvě oblíbené služby Lekotéku a Deskovky. Připraveny byly zábavné testy a kvízy, trénování paměti a fungovala také prázdninová knihobudka.

Dospělým návštěvníkům byly určeny cestopisné přednášky s promítáním „**Špicberky: Po stopách ledního medvěda**“, „**Zanzibar a tanzanské safari**“, „**Nejhezčí hory Skotska**“, „**Slovinsko**“, „**Labe, Dunaj, Odra**“, „**6 000 km Mexikem a Guatemalou**“, „**Jarní Malta a Mallorca**“, vycházka s výkladem „**Pamětní desky v okolí Masarykova náměstí**“, přednášky „**Aby nám internet sloužil a neškodil**“ a „**Vysočina v srdci Evropy**“, besedy se spisovateli – **Jan Bauer** a **Arnošt Vašíček** „**České tajemno**“, tvůrčí dílny prezenčně a online, setkání čtenářského klubu, čtenářský happening „**Noc literatury**“ a „**Promítej i ty!**“ – promítání dokumentárních filmů ve spolupráci s Europe Direct Jihlava.

Dalších pořadů se mohli zájemci účastnit ve virtuálním prostředí (online nebo YouTube) a byly to cestovatelské přednášky „**Můj africký příběh**“, „**Egypt – víc než pyramidy**“, „**Jachtou na Antarktidu**“ a „**Perly Blízkého východu a Orientu**“, přednášky „**Marie Terezie a její doba**“ a „**Listopad 1989 a co mu předcházelo**“.

Ve spolupráci se ZUŠ Jihlava, SKIP a dalšími vystavovateli bylo instalováno **6 výstav** fotografií, plakátů a koláží. V době uzavření knihovny byly instalovány **2 výstavy** na oknech v přízemí hlavní budovy. V letních měsících si mohli návštěvníci dětského oddělení prohlédnout výstavu masožravých rostlin.

Celkem **56** registrovaných **čtenářů zvukové knihovny** uskutečnilo **2 834** výpůjček. Zásilkovou službu pravidelně využívalo 12 čtenářů. Pohyb a orientaci v prostorách knihovny zrakově postiženým usnadňovaly hlasové majáčky.

Knihovna uspořádala **2 kurzy znakového jazyka** pro začátečníky. Projekt, který v knihovně běží už od roku 2006, se stále setkává s velkým zájmem návštěvníků. Kurzy přispívají ke zmírnění komunikační bariéry s komunitou neslyšících a zároveň přinášejí účastníkům řadu nových zážitků a poznatků. Někteří je pak využijí při výkonu svého povolání.

4. Informační činnost

Uživatelé měli k dispozici **21 internetových pracovišť**, z toho 18 stanic v hlavní budově. Jedna z nich byla vybavena speciálními programy pro zrakově postižené. Uživatelé s vlastním mobilním zařízením se mohli připojit na internet prostřednictvím Wi-Fi. Veřejný internet v průběhu roku využilo **1 455 návštěvníků**. Počet návštěvníků využívajících veřejný internet má již několik let klesající tendenci umocněnou obdobím pandemie covid-19. V době rozsáhlých restrikcí, kdy se pracovní a další aktivity přesunuly do virtuálního prostředí, se řada pravidelných návštěvníků knihovny vybavila vlastní kvalitní technikou a rozšířila své počítačové dovednosti. O využívání služby veřejný internet tak ztratili zájem.

Zrakově znevýhodnění uživatelé mohli využít internetových služeb prostřednictvím **ozvučeného portálu FriendlyVox**. Služba umožňuje nejen nevidomým, ale také seniorům se zrakovým hendikepem, zdarma a jednoduše pracovat s emailem, YouTube, Wikipedií, číst denní tisk nebo sledovat zpravodajské portály.

Na **webových stránkách knihovny** byla pro návštěvníky připravena kvalitní **nabídka elektronických služeb**: online formuláře pro meziknihovní výpůjční službu, prodlužování výpůjček, objednávky rešerší a pro rezervaci dokumentů. V době uzavření knihovny byly na webových stránkách a Facebooku zpřístupněny odkazy na možnosti půjčování e-knih a na dostupné elektronické zdroje. Registrovaní čtenáři, kteří využívali službu půjčování e-knih prostřednictvím portálu Palmknihy, si mohli vypůjčit najednou čtyři e-knihy namísto dvou.

Knihovna nabídla zájemcům z řad registrovaných čtenářů novou digitální službu, a to přístup do **Národní digitální knihovny** pro díla nedostupná na trhu (DK – DNNT). Databáze umožňuje online přístup k digitálním fondům Národní knihovny ČR, Moravské zemské knihovny a Knihovny AV ČR.

S finanční podporou z programu MK ČR VISK 3 byly koupeny dva **NEK Profi katalogy** se speciálním programem, který umožní čtenářům kromě informací o knihovním fondu získat další sdělení, informace nebo ověření – informace o otevírací době knihovny a případných uzavřeních, o kulturních a vzdělávacích akcích knihovny, přehled o novinkách ve fondu daného oddělení, informaci o tom, zda měl čtenář daný dokument již vypůjčený a do kdy je třeba dnes půjčené dokumenty vrátit.

Prostřednictvím elektronických formulářů **Ptejte se knihovny** a **Napište nám** bylo odpovězeno celkem **3 500 dotazů**. Jednalo se především o dotazy na původ jmen, zjišťování

adres institucí, otázky z astronomie, peněžnictví, sociologie, seznamy literatury, životopisy autorů a regionálních osobností, význam dnů nebo výročí, aktuálně také dotazy související s pandemií nemoci covid-19. Pro potřeby bakalářských a diplomových prací bylo sestaveno **13 rešerší**.

5. Regionální služby

V souladu s knihovním zákonem č.257/2001 Sb. a usnesením Vlády ČR č. 68 z 16. 1. 2002 o Programu podpory zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven byla městská knihovna v roce 2002 pověřena výkonem regionálních funkcí pro okres Jihlava. Pracovní náplní útvaru regionálních služeb, který byl za tímto účelem zřízen, je poradenská a konzultační činnost, vzdělávání knihovníků, zpracování statistiky, budování výměnného knihovního fondu a zajištění cirkulace výměnných knižních souborů, praktická pomoc při revizích a aktualizacích knihovnických fondů, při zpracování potřebné dokumentace a při zavádění moderních informačních technologií.

V průběhu roku 2021 pokračovalo **poskytování regionálních služeb pro 100** knihoven. Smlouvy s příslušnými obcemi, uzavřené od roku 2002, byly aktualizovány v souvislosti s GDPR a přechodem na nový knihovní software Tritius.

Na začátku roku byly opět sestaveny a sumarizovány **roční statistické výkazy** za veřejné knihovny regionu Jihlavsko.

Pracovnice oddělení během roku uskutečnily **110** metodických návštěv a poskytly **241** konzultací, do výměnného fondu zpracovaly **1 195** svazků nových knih a expedovaly **271** souborů (**13 928** svazků) knih a časopisů. Ve **12** obecních knihovnách provedly revizi a v **6** knihovnách a výměnném fondu aktualizaci knihovního fondu, přičemž zrevidovaly **64 083** knižních svazků a **516** svazků odepsaly. Celkový stav výměnného fondu městské knihovny činil k 31. 12. 2021 **42 297** svazků.

Po implementaci nového knihovního softwaru Tritius došlo v roce 2018 k přechodu z programu Clavius REKS na program Tritius v 68 neprofesionálních knihovnách. Pro potřebu dobrovolných knihovníků byly připraveny 3 manuály k obsluze Tritia, které byly umístěny na web knihovny.

Uskutečnila se **1 porada** profesionálních knihovníků a **1 školení** k obsluze AKS Tritius pro neprofesionální knihovníky. Všechny další plánované akce byly kvůli vládním protiepidemickým nařízením zrušeny. Ze stejného důvodu se v 1. čtvrtletí 2021 nekonaly

rozvozy knih. Některé knihovny si zajistily vlastní dopravu, a proto k výraznému poklesu objemu půjčených knih nedošlo.

Místní knihovna Větrný Jeníkov se stala Knihovnou roku 2019 a následně hostitelkou semináře „Co venkovské knihovny umějí a mohou“, který se uskutečnil 17. 9. 2021. Na organizaci semináře se podílela Krajská knihovna Vysočiny v Havlíčkově Brodě a rovněž jihlavská městská knihovna, kterou účastníci semináře navštívili.

Pro potřebu veřejných knihoven regionu Jihlavsko byla vydána dvě čísla informačního bulletinu „**Informační zpravodaj knihovníků Jihlavska**“.

6. **Vzdělávání, poradenství, vydavatelská činnost**

Pracovnice knihovny se v průběhu roku účastnily nejrůznějších vzdělávacích seminářů, kurzů, konferencí, workshopů a porad, a to s ohledem na pandemickou situaci především ve virtuálním prostředí. Podmínky pro pořádání prezenčních akcí byly velmi omezené. Uskutečnily se až v podzimních měsících, kdy byla restriktivní opatření rozvolněná – např. „Jak v knihovnách budovat a úspěšně provozovat makerspace“, „Jičín – město pohádky“ nebo „Udržitelnost v knihovnách“ a další.

Dvě knihovnice absolvovaly rekvalifikační kurzy – knihovník katalogizátor a knihovník v přímých službách.

Městská knihovna vydala kromě běžných propagačních materiálů a manuálů k elektronickým encyklopediím také tematické soupisy literatury, medailonky významných osobností, bibliografii „Udržitelnost“ a informační čtvrtletník ČTENÍK v elektronické i tištěné verzi.

7. **Statistické údaje**

A. **Knihovní fond**

Knihovní fond	
Stav knihovního fondu	192 247
Přírůstek	9 003
Úbytek	6 661

B. Výpůjčky, čtenáři, akce

Výpůjčky, čtenáři	
Výpůjčky celkem	264 700
Z toho děti	32 634
Čtenáři	6 280
Z toho děti	1 703

Návštěvníci	
Návštěvníci celkem	232 441
Z toho fyzické návštěvy	120 656
Návštěvníci půjčoven a studoven	87 782
Návštěvníci využívající internet	1 455
Návštěvníci kulturních akcí	28 898
Návštěvníci vzdělávacích akcí	2 281

Meziknihovní výpůjční služba	
Půjčeno jiným knihovnám	644
Půjčeno z jiných knihoven	124

Kolektivní akce	
Celkem	234
Z toho kulturní akce pro veřejnost	141
Z toho vzdělávací akce pro veřejnost	93

Komentář

- A. Stav knihovního fondu se zvýšil o 2 342 knihovních jednotek. Do kmenového fondu knihovny, jehož nákup byl financován z příspěvku zřizovatele, bylo zpracováno o 398 knižních svazků více a o 563 ostatních dokumentů méně než v roce 2020.

V akviziční činnosti se knihovna i nadále výrazně orientovala na nákup z knižních velkoskladů se znatelně vyšším rabatem.

Úbytek byl proti roku 2020 nižší o 10 105 svazků.

- B. V celkovém počtu registrovaných čtenářů došlo k poklesu (-1 195, tj. 15,98 %). Celkový počet návštěvníků se naopak zvýšil (+11 267, tj. 5,09 %), a to díky vyššímu počtu návštěvníků online služeb a návštěvníků kulturních akcí.

Celkový počet výpůjček se snížil (-12 149, tj. 4,38 %). Počet e-výpůjček zůstal téměř stejný.

Pandemie nemoci covid-19 a s ní spojená restriktivní opatření se odrazila v záporných číslech ve všech sledovaných statistických ukazatelích s výjimkou celkového počtu návštěvníků.

Knihovna byla pro veřejnost otevřena celkem 140 dnů, tj. o 2 otevírací dny méně než v roce 2020 a o 44 méně než v roce 2019. Navíc po většinu dnů, kdy bylo pro veřejnost otevřeno, fungovala knihovna v omezeném režimu, kdy nemohli návštěvníci využít služby studovny a čítárny, veřejný internet a klidové zóny s dětským koutkem a nápojovým automatem. V režimu bezkontaktního výdeje pracovala knihovna 10 dnů a výdejní okénka byla v hlavní budově a na pobočkách otevřena 34 dnů.

